

Prescripció social a l'atenció primària de salut. Registre a la historia clínica electrònica (ECAP)

Coordinadora: Ana Ríos Jiménez, adjunta a la Direcció de Cures d'Atenció Primària, Institut Català de la Salut (ICS).

Membres del grup de treball:

Albert Brau, metge de família; referent de l'ECAP a Barcelona.

Jordina Capella, tècnica de la Sub-direcció General de Drogodependències, Agència de Salut Pública de Catalunya, Departament de Salut. Prescripció Social.

Israel Caro, adjunt LP del CAP Casernes.

Teresa Cinca, infermera de l'EAP Sabadell 6; referent d'atenció comunitària del SAP Sabadell.

Victoria Feijó, tècnica de salut (Basiq).

Angelina Gonzalez, tècnica de la Sub-direcció General de Promoció de la Salut, Agència de Salut Pública de Catalunya, Departament de Salut.

Mar Isnard, adjunta a la direcció del SAP Barcelonès Nord i Maresme.

Paqui Jurado, referent de "Salut i escola" a Barcelona.

Isabel Martínez, directora de l'EAP Castellar del Vallès, Sentmenat, Polinyà i Sant Llorenç.

Ainhoa Molins, tècnica de la Sub-direcció General d'Ordenació i Desenvolupament Professional, Departament de Salut.

Gloria Muniente, treballadora social de l'EAP Roquetes.

Carme Nebot, adjunta a la direcció del SAP Muntanya-Dreta.

Raquel Royo, treballadora social de l'EAP Ciutat Meridiana.

Elisabet Solf, adjunta la direcció de l'EAP Carmel.

Professionals revisors:

Fleur Braddick, tècnica de la Subdirecció General de Drogodependències, Agència de Salut Pública de Catalunya, Departament de Salut.

Joan Colom, sub-director general de Drogodependències, Agència de Salut Pública de Catalunya, Departament de Salut.

Olga Correcher, infermera del Centre de Competència Funcional de l'ECAP.

Manel Iglesias, metge del Centre de Competència Funcional de l'ECAP.

Neus Jurado, administrativa de l'EAP Sabadell Sud.

Victoria Mir, coordinadora de Treball Social del Centre Corporatiu, ICS.

Nuria Rosell, coordinadora del grup tècnic de salut mental del Centre Corporatiu, ICS.

Lorena Villa, infermera de l'EAP Castelldefels Canbou (CASAP).

Ramón Vila, metge de l'EAP Sabadell Sud; coordinador projecte del PSUSS (Prescripció Social Sabadell Sud).

URL:

http://drogues.gencat.cat/ca/professionals/prevencio/prevencio_de_trastorns_mentals/prsis/

Alguns drets reservats

© 2018, Generalitat de Catalunya. Departament de Salut.

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 4.0 Internacional.

La llicència es pot consultar a: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

Índex

Introducció	5
Objectiu	7
Metodologia	8
A. Pantalla resum	10
B. Pantalla de nova prescripció i seguiment	11
ANNEX 1. COM ENREGISTRAR LES ACTIVITATS COMUNITÀRIES I GRUPALS EN EL WEB ACTIUS I SALUT.....	17

Introducció

La prescripció social, sovint denominada recomanació o derivació a recursos de la comunitat, és una eina que permet als professionals de l'atenció primària remetre les persones a una sèrie de recursos locals no clínics.

Tenint en compte que la salut de les persones està determinada principalment per factors socials, econòmics i ambientals, la prescripció social busca abordar les necessitats de les persones d'una manera holística. Tanmateix, té com a objectiu donar suport als individus perquè tinguin més control de la seva salut.

La prescripció social, a més d'ampliar els recursos terapèutics disponibles a l'atenció primària, ha demostrat ser útil per ajudar els pacients amb factors de risc psicosocial, sobretot aquells que no requereixen tractaments farmacèutics o psicoteràpia o que no volen participar-hi, a adquirir hàbits saludables, portar una vida més activa, millorar les seves relacions i tenir suport social.

En diversos estudis s'ha demostrat el potencial de la prescripció social per millorar l'estat d'ànim i la qualitat de vida i disminuir els símptomes dels pacients amb depressió o ansietat moderada o lleu, de les persones amb problemes de salut mental crònics o persistents i de les persones hiperfreqüentadores de l'atenció primària. A més, també s'hi ha observat un augment de l'autoestima, l'autoeficàcia i la millora de la confiança i de l'estat d'ànim d'aquestes persones (1).

Aquest document mostra el nou mòdul incorporat a l'ECAP per al registre de la prescripció social. A més, inclou les instruccions per a la utilització de l'eina Actius i salut, una aplicació web que permet incorporar els actius locals (recursos i activitats) per tal que puguin ser trobats en un mapa que permet fer filtre segons geolocalització, sexe, edat i tema que es pretén tractar.

La Sub-direcció General de Drogodependències de l'Agència de Salut Pública de Catalunya desenvolupa i coordina el **programa "Prescripció social i salut"** i ofereix formació als equips d'atenció primària que hi estiguin interessats.

Per a més informació podeu contactar per correu electrònic: prescripció.social@gencat.cat
o per telèfon: 935 513 589

Objectiu

Crear a l'ECAP un mòdul dintre del seguiment clínic on registrar la prescripció social.

Objectius específics:

- Augmentar la participació en activitats disponibles a la comunitat per reduir o eliminar la medicalització de problemes de salut que no necessàriament la necessiten.
- Reduir l'aïllament social o el risc d'aïllament social.
- Millorar la qualitat de vida dels ciutadans en risc d'aïllament social.
- Millorar la salut mental positiva i el benestar de la població.

Metodologia

El mateix grup de treball que va portar a terme les millores del mòdul d'atenció grupal i comunitària ha dissenyat el mòdul de prescripció social per a l'ECAP.

La proposta del nou mòdul des de l'Agència de Salut Pública de Catalunya s'ha desenvolupat a partir del programa "Prescripció social i salut" i s'ha compartit amb els referents dels equips COMSalut per tal d'incloure-hi les seves aportacions.

S'han fet diverses reunions amb professionals de salut pública i tècnics del web Actius i salut per facilitar-ne l'accés de forma directa des de l'ECAP.

Amb les aportacions de tots i el consens posterior, el nou mòdul de prescripció social s'ha posat en marxa a l'ECAP el juny de 2017.

Mòdul de prescripció social a l'ECAP

IMATGE DE LA ICONA de prescripció social a ECAP:

A la prescripció social es pot accedir des del seguiment clínic del pacient i des del mòdul de treball social.

Pot fer una prescripció social tant el metge o metgessa com l'infermer o infermera com el treballador o treballadora social de l'equip.

És recomanable vincular el motiu de la prescripció amb un problema de salut del ciutadà donat d'alta a l'ECAP.

La prescripció social o derivació a recursos de la comunitat és un mecanisme formal per vincular els pacients de l'atenció primària a recursos de la comunitat, amb l'objectiu d'enfortir la participació i el suport social, la promoció de la salut i el benestar.

B. Pantalla de nova prescripció i seguiment

Quan els professionals fan una nova prescripció d'una activitat comunitària, accedeixen a aquesta pantalla:

1. Data: data de la prescripció

En cas que els professionals de salut vulguin avaluar els efectes beneficiosos de les activitats sobre la salut i el benestar de les persones a qui les han prescrit, poden passar als pacients un qüestionari de benestar mental (set preguntes) i una escala de suport social (tres preguntes). Es proposa de fer una avaluació inicial, una al cap de dos mesos i una altra sis mesos després de l'inici de l'activitat prescrita.

2. Test de benestar emocional

El qüestionari consta de set ítems mesurats amb una escala tipus Likert, amb cinc opcions de resposta (1 mai – 5 sempre), sobre com s'ha sentit la persona en les últimes dues setmanes. Aquest qüestionari ha estat adaptat recentment al català i al castellà i s'ha afegit a l'Enquesta de salut de Catalunya.

El resultat del test de benestar emocional és la suma de la puntuació de cada ítem. Per tant, la puntuació va de 5 a 35.

No hi ha punts de tall. El benestar és un contínuum i no es pot considerar alt, mitjà o baix. L'interessant és veure l'evolució del benestar en una mateixa persona.

	1. Mai	2. Molt poques vegades	3. Algunes vegades	4. Sovint	5. Sempre
1. Us heu sentit útil.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Us heu sentit relaxat/ada.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Heu tingut energia de sobres.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Heu afrontat bé els problemes.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Us heu sentit bé amb vós mateix/a.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Us heu sentit segur/a (amb confiança).	☐	☐	☐	☐	☐
7. Us heu sentit alegre.	☐	☐	☐	☐	☐

3. Escala de suport social

Es tracta de l'escala Oslo 3, recomanada en el grup tècnic d'estadístiques de salut i l'enquesta europea de salut.

L'escala de suport social Oslo 3 forma part de la llista ECHI (indicadors de salut de la Comunitat Europea). Estudia la relació entre suport i patiment psicològic ¹. Consta de tres preguntes:

- Quanta gent teniu a prop quan la necessiteu perquè teniu un problema greu?

Respostes: 0, 1-2, 3-5, 5+.

- Quin interès mostra la gent sobre el que feu?

Respostes: molt, algun, incert, poc, gens.

- Us és fàcil demanar ajuda als veïns, si ho necessiteu?

Respostes: molt fàcil, fàcil, possible, difícil, molt difícil.

Avantatges:

- Comparació internacional.
- Brevetat i rapidesa del qüestionari.
- Possibilitat de relacionar amb altres variables com ara salut mental, discapacitats, dependència, etc.

El resultat de l'escala és la suma de la puntuació de totes les preguntes. El rang va entre 3 i 14 punts. Es classifica de la manera següent:

- Entre 3 i 8: suport social pobre.
- Entre 9 i 11: suport social mitjà.
- Entre 12 i 14 suport social alt.

Suport social

Les tres preguntes següents estan relacionades amb el suport social.

OSS1. En el cas que tinguéssiu un problema personal greu de qualsevol tipus, amb quantes persones de prop vostre podríeu comptar? *Llegiu les opcions de resposta.*

1	☐	Ningú
2	☐	1 o 2 persones
3	☐	De 3 a 5 persones
4	☐	6 persones o més

OSS2. Quant d'interès mostren les persones del vostre entorn (família, amics, etc.) per allò que us passa o allò que feu? *Llegiu les opcions de resposta.*

1	☐	Gens d'interès
2	☐	Poc interès
3	☐	Interès incert
4	☐	Força interès
5	☐	Molt interès

OSS3. Com de fàcil us seria demanar ajuda als veïns en cas que la necessitéssiu? *Llegiu les opcions de resposta.*

1	☐	Molt difícil
2	☐	Difícil
3	☐	Possible
4	☐	Fàcil
5	☐	Molt fàcil

Tant el test de benestar mental com el de suport social són els que s'utilitzen a l'Enquesta de salut de Catalunya i estan disponibles a l'ECAP no només en el mòdul de prescripció social sinó també en el d'intel·ligència activa.

4. Oferta d'activitats

En clicar la icona s'accedeix al cercador del [web Actius i salut](#) del Departament de Salut per poder buscar activitats comunitàries i triar-ne les més adients conjuntament amb l'usuari.

Un *actiu* és un recurs que millora la capacitat de persones, grups, comunitats, poblacions, sistemes socials o institucions per mantenir i conservar la salut i el benestar, així com per ajudar a reduir les desigualtats en salut.

El cercador permet filtrar per categories generals (grup poblacional o tema principal), municipi, població (persones destinatàries), tipus d'actuació (si es busca una activitat o un recurs), situació actual (activa o històrica) i paraules clau.

A l'ECAP hi ha un filtre predeterminat per sexe, edat i localització del centre on es realitza la indicació.

Hi ha l'opció descarregar el PDF amb la informació de l'activitat per entregar-lo a l'usuari.

5. Activitat

En aquest camp cal escriure l'activitat prescrita al ciutadà.

Un cop feta una prescripció social la icona queda de color taronja.

6. Seguiment

Per fer el seguiment de l'assistència a l'activitat indicada el professional té dues opcions excloents: SÍ o NO.

Quan es marca NO, apareix un camp amb dues opcions per registrar els motius de la no assistència a l'activitat: motius personals o motius de la mateixa activitat.

Quan es marca SÍ, la icona queda de color verd.

7. Observacions

Hi ha un camp de text lliure on el professional pot escriure el que cregui convenient.

8. Tancament

Quan el ciutadà acaba l'activitat i el professional posa data de tancament, i la icona torna a quedar de color gris.

9. Imprimir

Es pot imprimir l'activitat prescrita per donar-la al pacient. Hi constarà el nom del pacient, el nom del professional que fa la indicació de l'activitat, el nom de l'activitat prescrita i la data de la prescripció.

ANNEX 1. COM ENREGISTRAR LES ACTIVITATS COMUNITÀRIES I GRUPALS EN EL WEB ACTIUS I SALUT

El cercador [Actius i salut](#) del Departament de Salut permet a persones i entitats enregistrar activitats i recursos al cercador, de manera que, un cop validats, es puguin veure en un mapa que permet filtrar per tema, municipi, sexe etc.

Els equips d'atenció primària també podeu incorporar-hi les vostres activitats grupals i comunitàries perquè surtin al cercador del web. Les activitats que hi poseu són visibles tant per a la població com per als professionals, que les poden prescriure des de la icona de prescripció social en el seguiment clínic del pacient a l'ECAP. Us recomanem, doncs, que només hi inscriviu aquelles activitats que siguin obertes a participació externa i susceptibles de derivació des d'altres serveis.

Per incorporar activitats o recursos al web només cal que seguiu les instruccions del document [Guia breu per emplenar el formulari d'inscripció d'activitats o recursos](#).

Per inscriure una activitat comunitària o un recurs és imprescindible registrar-vos a l'aplicació **Aquí, sí. Actius i salut**. Només es requereix una adreça de correu electrònic i una contrasenya.

Un cop inscrits, rebreu un correu amb l'enllaç per **activar el vostre compte**. Guardeu-lo per recordar l'usuari i la contrasenya en cas d'oblit. Si no rebeu aquest correu, **comproveu que no s'hagi emmagatzemat com a correu brossa (spam)** i, si no és així, poseu-vos en contacte amb actius.salut@gencat.cat o al telèfon 935 513 591.

El programa permet fer dos tipus d'enregistraments:

Activitats (tallers, cursos, jornades...).

Recursos (associacions, parcs, piscines, camins...).

Introducció d'activitats o recursos

Procureu **no utilitzar majúscules** en les dades que introduïu en els formularis de registre d'activitats; utilitzeu-les només en el cas d'acrònims o de sigles.

Carregueu una imatge descriptiva de l'activitat o del recurs que enregistreu; aquesta imatge ha de ser d'una grandària aproximada de 300 x 300 píxels, no superior a 600 kilobytes. Això és important perquè es pugui veure correctament en l'aplicació mòbil.

Els camps marcats amb asterisc (*) són d'**emplenament obligatori**.

Hi ha tres camps d'una rellevància especial en funció dels quals es classifiquen i localitzen les diferents actuacions i als quals cal prestar atenció: **edat** i **sexe** de la població a la qual s'adreça l'activitat i **localització**.

En el camp **Edat**, heu de marcar aquell grup que més s'aproximi a l'edat a la qual s'adreça l'activitat. Quan no hi ha definida una edat en l'activitat, heu de marcar "població general".

En el camp **Altres detalls sobre la població a la qual es destina l'activitat**, podeu especificar amb més detall el tipus de població; per exemple, "alumnes d'educació primària" o "malalts crònics".

En el camp **Gratuïta** cal especificar si l'activitat és gratuïta o no, o bé no se sap (NS/NC).

En el camp **Temporalitat** podeu enregistrar dos tipus d'activitats:

Activitat continuada. Heu de marcar aquest ítem quan no es preveu data de finalització perquè es manté en el temps; per exemple, la constitució d'un consell de salut, un programa continuat de promoció de l'activitat física o tallers d'educació per a la salut o d'atenció a cuidadors de pacients dependents, que es fan de forma successiva al llarg del temps quan hi ha un nombre suficient de persones interessades.

Activitat temporal. Heu de marcar aquest ítem quan es coneixen les dates en què es realitza l'activitat; per exemple, unes jornades de participació ciutadana, una setmana de la salut, un curs de cuina, etc. Quan en el formulari es tria aquesta opció es desplega

un nou camp per posar-hi data d'inici i d'acabament de l'activitat, amb la possibilitat d'obrir nous intervals de dates si l'activitat es fa més d'una vegada.

És important registrar bé l'**adreça** en què es realitza l'activitat o en què hi ha el recurs. Si no es coneix el número del carrer, es pot accedir al mapa que figura més avall, clicant-hi al damunt, i ampliar-lo mitjançant la roda del ratolí per posar-hi el símbol . Amb el punter del ratolí, es pot moure el símbol a la **ubicació exacta** on es desenvolupa l'activitat o on es troba el recurs.

Les **coordenades resultants** de la ubicació són les que utilitza l'aplicació per dir-nos a quina distància ens trobem del lloc on es duu a terme l'activitat o es troba el recurs i per poder-nos-hi guiar en cas de necessitat. Les distàncies resultants són calculades en línia recta per Google Maps, per la qual cosa podrien no correspondre amb la distància real.

Si l'activitat es realitza **a més d'un lloc**, cliqueu sobre el botó **Afegeix lloc** i podreu afegir altres localitzacions on es fa l'activitat.

El **correu electrònic, el número de telèfon i les dates de realització** són imprescindibles per poder-se comunicar amb els responsables de les activitats i dels recursos i notificar-los qualsevol canvi d'estat. També són importants per a tothom que hagi de contactar amb qui organitza aquestes activitats.

Si heu introduït una activitat com a temporal, una vegada que les dates de realització de l'activitat hagin finalitzat, passarà a la categoria d'**històrica** i aquest canvi es notificarà a l'adreça de correu electrònic de la persona de contacte. Si l'activitat continua activa o s'ha de repetir en altres dates, a la secció **Les meves activitats** la persona de contacte pot editar-la i tornar-la a actualitzar, de manera que passi de nou a activa. Les activitats considerades com a històriques només es visualitzen des del web.

Quan es **compleixi un any** de la validació d'una activitat, se us sol·licitarà que la reviseu i que l'actualitzeu si fos necessari.

Abans de marcar el botó **Finalitzar**:

- Feu una revisió de les dades registrades i del **resum** que se us mostra.
- Si observeu algun error o que la foto no es veu correctament, podeu anar cap enrere mitjançant el botó **Anterior** per corregir-ho.

Un cop emplenats els formularis d'inscripció i quan aquesta sigui validada per l'Observatori de Salut, rebreu una notificació al correu electrònic amb el qual us va registrar, en què se us comunicarà que ha estat **validada**. A partir d'aquest moment la informació serà **visible** per a qualsevol usuari del web.

Per a qualsevol dubte, us podeu posar en contacte amb l'equip d'Aquí sí. Actius i salut a l'adreça de correu electrònic **actius.salut@gencat.cat** o al telèfon 935 513 591.

Bibliografia

- (1) DALGARD OS, DOWRICK C, LEHTINEN V, VAZQUEZ-BARQUERO JL, CASEY P, WILKINSON G, et al. Negative life events, social support and gender difference in depression: a multinational community survey with data from the ODIN study. Social Psychiatry Psychiatr Epidemiol. 2006 Jun; 41 (6): 444-451